

LETOROST

DŘEVO PLODONOSNÉ

BEZJADERKA ŘÍHOVA

V celém velkém výběru nejlepších pozdních hrušek není druhé, která by se honosila vedle přiměřené velikosti a výborné jakosti ještě zvláštností, že jaderník i s jádrem úplně chybí. Znamý německý pomolog K. Mathieu píše o ní po prvé v roce 1905 takto: Mezi množstvím novinek jest opravdovým zadostučiněním, vyskytne-li se mezi nimi druh, který vyniká všemi dobrými vlastnostmi nad staré, současně zrající.

Vzácný tento druh získala firma L. Späthova v Berlíně z Čech a v roce 1905 uvedla v obchod.

Nedlouho po uveřejnění tohoto článku naspal p. H. Burian, tehdejší ředitel zimní hospodářské školy v Novém Bydžově, delší pojednání a praví mezi jiným, že byla přinesena profesorem D. Karlem Lamblem z Chorvatska, kdež prý jest velice rozšířena, do Nového Bydžova. Tam byla prý zasazena do úřednické zahrady p. J. Říhy v tamějším cukrovaru asi v roce 1869 nebo 1870.

Domněnku tuto, že v Chorvatsku pode jménem „Cerovača“ jest tato hruška všeobecně známa, nelze však nijak odůvodniti a to zvláště z této příčiny: V roce 1906 pořádána byla v Záhřebě v Chorvatsku větší hospodářská výstava, k níž se družila krásná, bohatě obesaná výstava tamějšiho ovoce. Byv pozván tamějším výstavním výborem, abych přehlédl názvosloví vystaveného ovoce, hledal jsem při této vzácné příležitosti v první řadě „Cerovaču“, však přes to, že tam bylo sneseno ovoce z celého království, nenalezl jsem jí a také veškeré popptávky u tamějších pomologů zůstaly bez výsledku. „Cerovaču“, nebo nějaké hrušky bez jader, tam neznal nikdo. Také i další písemné dotazy u známých osobností zůstaly marny; tím se stává tvrzení p. Buriana bezpředmětným a původ naší hrušky nelze objasnit. Také i další jeho tvrzení, že on pana Proche ve Sloupně na ni upozornil, nelze odůvodniti, neboť pan Proche již dříve, než pan Burian do Nového Bydžova přišel, tuto hrušku jako vzácnost každému doporučoval a sám ji také zaslal firmě L. Späth do Berlína, která ji odtud začala šířiti pod jménem „Řiha's kernlose Butterbirne“.

Teprve od té doby vešla ve větší známost a bylo jí jako mnohé jiné vykonati cestu do Berlína, aby odtamtud zpět byla draze kupována jako veliká vzácnost.

Zprávy, které jsme si s mnoha stran o ní vyžádali, se velice rozcházejí; s některé strany

se velice chválí pro svou plodnost a výbornou chuť, s druhé se stěžuje, že plodí pozdě a málo, že špatně drží na stromě, padá před vyzráním a pak vadne na loži; jiný opět tvrdí, že drží pevně na stromě. Z delších zkušeností lze tvrditi, že je-li šlechtěna na kdouli, plodí brzo a velmi hojně, často tak, že i růsti přestává a jest nutno plodnost řezem omezovati; na pláňce rodí pozdě, ale pak bývá plodnost stejnoměrná, leč nikdy hojná. V přiměřené, vlhké, těžší hlince drží na stromě pevně a nepadá, v půdě suché, písčité často spadne před úplným dozráním. Podle toho jest nutno voliti pro ni místo a lze říci, že se daří v každé lepší, těžší, vlhounké půdě; v suché nebo kruté jílovité daří se jí špatně. Se zřením k velikosti plodu se má jí dáti místo chráněné před větry a lze ji v takových vhodných místech pěstovati s prospěchem jako polokmen nebo vysokokmen.

Nejvhodnější tvar jest volně rostoucí krsek šlechtěný na kdouli; dá se však bez námahy způsobiti každému, sebe menšímu tvaru.

Roste na každé podložce zdravě, pěkně do výše, hojně se rozvětňuje a vytváří beze vsí pomoci sličné Jehlance. V mládí za krutých mrazů někdy zmrzá, později jí už mrazy neškodí.

Skoro rovné, silné letorosty bývají pod oky mírně zprohýbány, oblé, na způsob kůže zelenavě nahnědlé žluté, ve stínu zelenavé, ke konci velmi jemnou plstí pokryté a okrouhlými i čárkovitými, žlutavě šedými tečkami hojně, ale velmi nenápadně poseté. Oka na nich bývají veliká, široká a dlouhá, stříbřitě šupinatá, ke konci letorostu málo, dále ke spodu více a více odstálá, na patkách silněji vydutých a zcela mírně žebérkatých. (Viz obraz.)

Vzhled na jaře rašícího stromu bývá zcela šedivý tím, že mladé listy zespod po okraji jsou ochmýřeny a i později v plném vývoji se zdají jaksi našedivělými; dospělé listy bývají nestejně velikosti, odspodu letorostu bývají až 90 mm dlouhé, 56—65 mm široké, některé z nich okrouhlé s dlouhou zakřivenou špičkou, většina bývá však oválová a dlouze zašpičatělá, s okrajem hrubě a nestejně pilovitým nebo zoubkovaným; ke konci letorostu bývají menší a menší a široce kopinaté na řapících 25—30 mm dlouhých a opatřené dílem dlouhými, úzkými palisty; taktéž i listy příplodní bývají delší, často široce, jindy opět úzce kopinaté s okrajem velice málo zoubkovaným a i celokrajné.

Na stromě, na kdouli šlechtěném, vyvíjí se brzo velké množství (na pláňce šlechtěném až po mnoha letech) nádherných 45—50 mm velikých, miskovitých, z oválových velkých plátků řídce složených květů v menších chomáčích. (Viz obraz.)

Dospělé plody bývají asi 92 mm vysoké a 69 mm široké, vážíce asi 180 g, s krsku až 110 mm vysoké a 85 mm široké, ve váze až 250 g, tvaru stejnoměrného, jen některé bývají ke stopce štíhlejší a i více prohnuté, s temenem tak úzkým, že na něm hruška nemůže státi, některé jsou kratší, o něco baňatější, majíce temeno širší, však vždy šikmé, v bocích bývají stlačené a některé k temeni lehce zhranatělé.

V malé, zcela ploché jamce, neb jen na lehounce zhrboleném temeni jest rozložen rohovitý, u spodu souvislý kalich s okrajem zubatým a zřídka v úšty rozeklaným.

Některé plody mají stopku delší a prohnutou, jiné kratší a rovnou, vždy dřevnatou a vtlačenou do rovné nebo šikmé špičky plodu mezi hrbolky.

Hladká slupka se málo leskne a jest se stromu sivě zelená, později na loži maličko zežloutne a sívá zeleň jako by prokvétala; jen málokteré plody bývají na slunečné straně lehce zarudlé; celé jsou posety jemnými, rzivými, dílem zeleně vroubenými tečkami; obkálíší a okolí stopky bývá pokryto jemnou, avšak hustou rzí, některé plody bývají zvláště od stopky hojněji bronzově porezavělé.

Bílá, velmi jemná a jen kol téměř chybějícího jaderníku velice jemně zrnitá dužnina šťavou překypuje a zcela se rozplývá, chuť její jest výborná, sladká a libě kořenitá.

Zcela nepatrný jaderník má osu někdy úzce, jindy široce dutou, pouzdra zcela malá, těsná, často je bez nich; jádra pak chybějí úplně. (Viz obraz.)

Česati se má až v polovici října, jinak poněkud vadne, k jídlu dospívá některý rok již koncem října, jindy až v polovici listopadu a udrží se až do polovice prosince.

Jest z nejlepších stolních hrušek a bude, až se více rozšíří, velice hledána v obchodě.

V Pomologickém ústavě v Troji jest vedena pod čís. 614.

Popisy jsme našli: „Listy pomologické“, roč. 1898, Říhova bezjaderná máslovka.

„Pomol. Monatshefte“, roč. 1905, Říha's kernlose Butterbirne a drobné úsudky v odbor-

ŘÍHA, Jan. České ovoce I. Hrušky. 3. nezměněné vyd. Praha: Čsl. grafická unie, 1937.

ných listech. —

ŘÍHA, Jan, České ovoce I, Hrušky, 3, nezměněné vyd. Praha: Čsl. grafická unie, 1937.
BEZJADERKA ŘIHOVÁ - *Řiha s kernlose Butterbirne.* — *Sanspepin.*